

Bestuursopdracht Opvang Oekraïne

Bestuurlijk opdrachtgever	De colleges van burgemeester en wethouders van Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo	Kenmerk BW-besluit	
Ambtelijk opdrachtgever	De gemeentesecretarissen van Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo	Versie	
Opdrachtnemer	Algemeen directeur van de BUCH	Datum	

Aanleiding

Door de oorlog in Oekraïne zijn enorme vluchtelingenstromen op gang gekomen, ook naar Nederland. Ook de BUCH-gemeenten hebben een verantwoordelijkheid om vluchtelingen op te vangen. Door de colleges is eind maart 2022 ingestemd met de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne, conform de opdrachten van de veiligheidsregio's. Ook is daarbij afgesproken om deze opgave gezamenlijk te aan te gaan. Per 1 april 2022 hebben de burgemeesters de wettelijke taak en bevoegdheid gekregen om te voorzien in de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Inmiddels is het duidelijk dat de opvang van vluchtelingen langduriger zal zijn en dat de omvang van de opgave gaat toenemen. Dat betekent dat naast de eerste crisisopvang duurzame opvang moet worden gerealiseerd. Met als gevolg dat de crisisorganisatie moet worden omgezet naar een meer duurzame projectorganisatie, waarmee de opgave voor de BUCH-gemeenten kan worden gerealiseerd.

Doel en resultaat van de opdracht

Met deze bestuursopdracht wordt uitvoering gegeven aan de gezamenlijke wettelijke taak van de burgemeesters om te voorzien in de opvang van de Oekraïne-vluchtelingen.

Het doel van de opdracht is dat de vier gemeenten hun opgave in de crisis- en duurzame opvang van vluchtelingen kunnen realiseren waarbij de dienstverlening aan inwoners zo min mogelijk impact ondervindt van deze extra opgave en de opgave Samen Sterk niet stagneert.

Het resultaat van de bestuursopdracht is een effectieve en efficiënte projectorganisatie die een gezamenlijke duurzame werkwijze voor de vier gemeenten borgt en zorgdraagt voor lokale invulling en uitwerking daar waar dat nodig is gezien de specifieke situatie of opgave. Er zijn heldere eenduidige lijnen voor sturing, afstemming en escalatie. De organisatie is/wordt voldoende toegerust om deze taak te kunnen vervullen.

Concreet betekent dit één BUCH brede stuurgroep die opdrachtgever is van één BUCH brede projectorganisatie voor de voorbereiding van aanbod van opvanglocaties, registratie, onderwijs, leefgeld, zorg en vrijetijdsbesteding. Vanuit de projectorganisatie is bestuurlijke afstemming met verantwoordelijk wethouders van de vier gemeenten over lokale wensen en keuzes waarbij in de stuurgroep wordt afgewogen op welke wijze deze het meest effectief worden opgepakt: lokaal of BUCH breed.

Kaders van de opdracht

1. **Wet- en regelgeving**

Conform de artikelen 2c en 4 van de wet Verplaatsing Bevolking, is per 1 april 2022 deze wettelijke taak en bevoegdheid om te voorzien in de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne belegd bij de burgemeesters. Daarmee zijn de Burgemeesters bevoegd en voeren regie, maar de maatschappelijke impact van de opgave is zo groot dat het college verantwoordelijk is.

De opvang omvat in ieder geval onderdak in opvangvoorzieningen, een maandelijkse financiële toelage, scholing, vrije tijdsbesteding, zorg en ondersteuning.
2. **De taakstelling opvanglocaties** zoals die via de veiligheidsregio's Noord Holland Noord aan Bergen, Castricum en Heiloo en Kennemerland aan Uitgeest verstrekt worden. Op dit moment bedraagt de gezamenlijke opgave 477 plekken: Bergen (132) Uitgeest (75) Castricum (162) Heiloo (108).

Dit is uitgezonderd particuliere opvang. RefugeethomeNL is de organisatie die deze taak op zich neemt in regionaal verband binnen de VRK voor Uitgeest. Binnen de VRNHN is besloten geen gezamenlijke opdracht te geven aan Refugeethome. Onderzocht wordt of Refugeethome voor Bergen, Castricum en Heiloo in de particuliere opvang kan bemiddelen. Dit zorgt ervoor dat particulieren en Oekraïense vluchtelingen gemacht kunnen worden hetgeen de druk op de gemeenten naar verwachting enigszins verminderd.
3. **Wijze waarop beide Veiligheid regio's zich georganiseerd hebben op het vraagstuk Oekraïne**
4. **De taakstelling opvangdienstverlening**, dit heeft betrekking op vluchtelingen die gemeentelijk en particulier worden opgevangen. In hoofdlijnen voorziet de gemeente in:
 - Registratie bij inschrijving en verwerken verhuismutaties in de Basis Registratie Personen (BRP) van de gemeente
 - onderwijs (in de leerplichtige leeftijd)
 - maandelijkse financiële toelage t.b.v. voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, tenzij men inkomsten uit arbeid heeft
 - recreatieve en educatieve activiteiten
 - verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid
 - betaling van buitengewone kosten
 - bescherming van het gezinsleven in de opvanglocaties
5. **Er zijn nog veel onzekerheden die invloed hebben op de opgave voor de BUCH gemeenten**, zoals de verdeelsleutel van plekken over de gemeenten, de financiële vergoedingen vanuit het rijk, toestroom en duur van de opvang. De projectorganisatie moet zodanig ingericht zijn dat deze kan inspelen op ontwikkelingen hierin.
6. **Samen Sterk:**

De werkorganisatie heeft de opdracht om zich verder te professionaliseren en de synergie te versterken. Deze opdracht mag niet stagneren door de extra taken rondom Oekraïne conform u opdracht.

 - De Oekraïne opgave biedt een kans om deze aan te pakken vanuit de uitgangspunten en opgaven uit Samen Sterk. Dat wil zeggen de opgaven bestuurlijk gezamenlijk op te pakken met ruimte voor lokale invulling waar dat nodig is en een gezamenlijke projectorganisatie
 - Al langere tijd de werkdruk in de werkorganisatie erg hoog is door meerdere factoren. Er is sprake van toegenomen maatschappelijke problematiek én vraag aan de werkorganisatie zonder dat de organisatie daarmee is meegegroeid. Tegelijkertijd heeft Corona, inclusief de afschaffingen van de Coronamaatregelen, tot extra werk geleid en een groot beroep op mensen gedaan, maar ook toegenomen langdurig ziekteverzuim tot gevolg. Door de krappe arbeidsmarkt is bovendien het aantal (moeilijk vervulbare) vacatures toegenomen. In die context moet de BUCH werkorganisatie invulling geven aan

deze opdracht.

Dit betekent dat de werkzaamheden in het kader van de Oekraïne crisis er niet zomaar bij kunnen om een gezonde organisatie te blijven.

Uitgangspunten

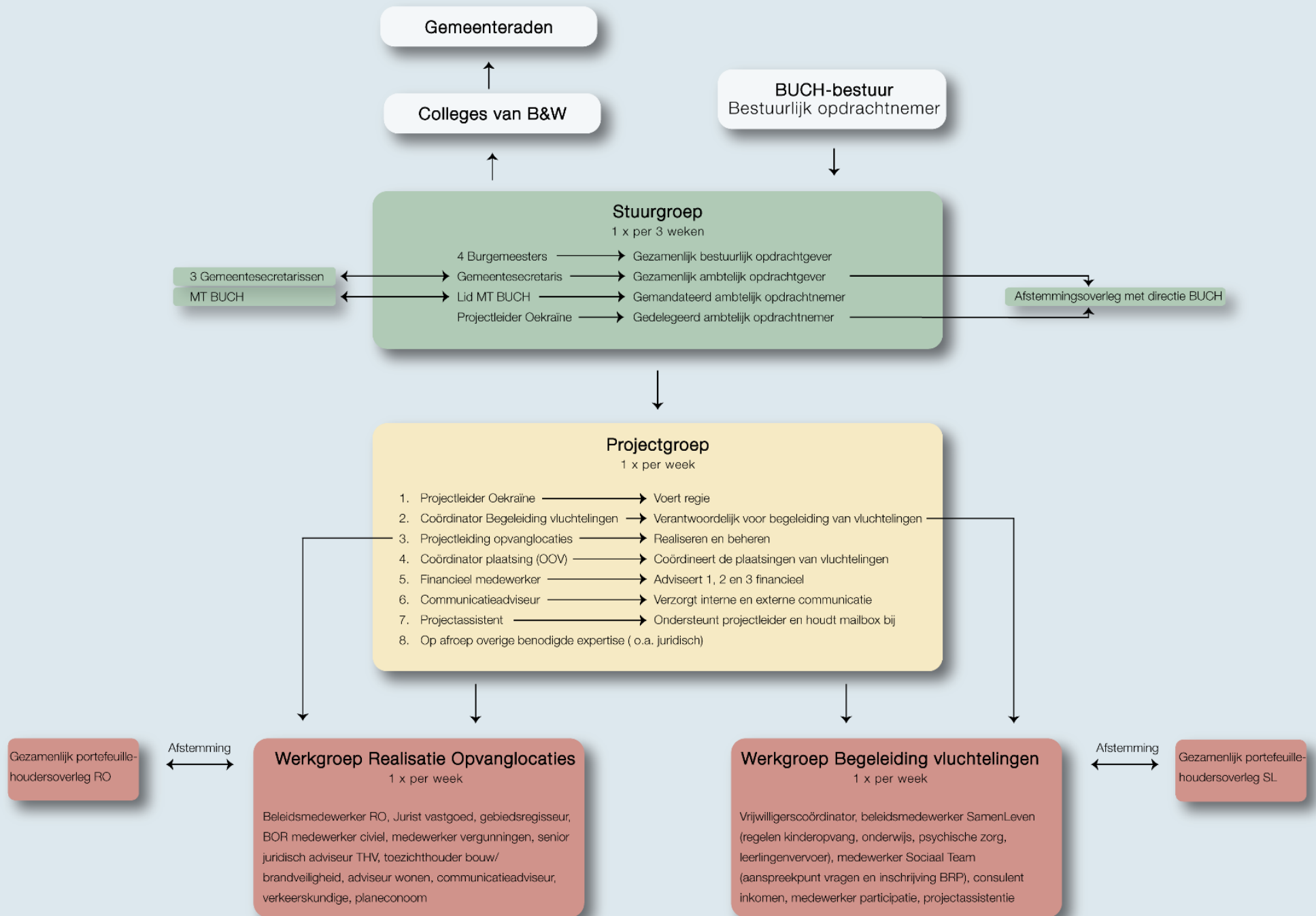
Er wordt een realistische en haalbare benadering van de opgave en werkwijze voorgesteld voor zowel de opvanglocaties als de dienstverlening aan de vluchtelingen. Zo kan een snelle en adequate invulling van de wettelijke taak tot opvang worden gerealiseerd.

De volgende uitgangspunten worden toegepast:

1. *De burgemeesters gaan hun opgave gezamenlijk aan.* Dit vergroot de flexibiliteit qua timing en omvang en draagt bij aan efficiëntie van de inzet van de organisatie. Het is helpend om de opgave voor de vier afzonderlijke gemeenten samen te voegen omdat je daarmee flexibiliteit organiseert in opvang qua timing en omvang.
2. *Lokale portefeuillehouders op sociaal en ruimtelijk domein houden hun rol op inhoud en keuzes die daarbij horen.* Bestuurlijke afstemming met de lokale portefeuillehouders op sociaal en ruimtelijk domein is onderdeel van de vaste overleg en afstemmingslijnen.
3. *Er is één centrale BUCH brede projectstructuur voor de BUCH gemeenten* met 1 stuurgroep, 1 projectgroep, 1 werkgroep voor de realisatie van de opvanglocaties en 1 werkgroep voor de begeleiding van de vluchtelingen.
4. *De project organisatie is zo eenvoudig mogelijk.* Waar mogelijk wordt de uitvoering van taken ondergebracht in de huidige organisatie.
5. *Wij richten ons op onze gemeentelijke kerntaken.* We werken daarom intensief samen met onze sociale partners voor taken die tot hun kerntaken en -kwaliteiten behoren.
6. *De dienstverlening aan inwoners ondervindt zo min mogelijk hinder van de inzet die Oekraïne vraagt.* Dit betekent dat alle Oekraïne gerelateerde werkzaamheden extra taken zijn, die bovenop de huidige taken komen.

Voor de aanpak geldt verder:

- *Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van wat er al is om synergie te bereiken.* Dat betekent dat voor realisatie van de noodopvanglocaties in eerste instantie wordt ingezet op bestaande accommodaties, waar de basisinfrastructuur al aanwezig is. Voor de ontwikkeling van noodopvang voor langere termijn wordt aangesloten bij bestaande initiatieven. Dat kan betekenen dat wanneer de Oekraïne niet meer nodig is, kan dit gebruikt worden voor andere doelgroepen. Voor de sociale opgave leidt dit ertoe dat de vluchtelingen zoveel mogelijk in staat worden gesteld om gebruik te maken van het bestaande aanbod aan voorzieningen op het gebied van o.a. onderwijs, sport en zorg.
- *Er wordt zo ruim mogelijk geopereerd binnen de wettelijke kaders.* Hierdoor kan de opdracht realistisch en haalbaar worden ingevuld. In De Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) zijn een aantal voorwaarden en adviezen opgenomen voor de noodopvanglocaties. Zo adviseert men o.a. om locaties te realiseren en daarna te kijken naar legalisatie door middel van vergunningen. Dit moet per locatie nog nader worden uitgewerkt.
- *Er worden BUCH brede kaders gehanteerd en waar nodig opgesteld.* Dit geldt bij de ontwikkeling van de opvanglocaties, bijv. bij de mogelijke inzet van vakantiehuisjes, maar ook bij de ontwikkeling van beleid dat nodig is voor o.a. de uitkering van de buitengewone kosten aan de vluchtelingen.

Capaciteit en financiën

Voor de duurzame bemensing van de opgave Oekraïne is de volgende capaciteit nodig voor een jaar (Q3 2022 t/m Q2 2023); 25 fte , € 3,2 miljoen. Uitgangspunt is dat de bemensing z.s.m. start en vanaf Q3 compleet is en dan inzet voor een jaar nodig is.

Financiën

Op 4 juni is de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne gepubliceerd. In deze regeling is voor de periode 1 maart 2022 tot en met 1 juni (met optie verlening van 3 maanden) de financiering van de door de gemeente gemaakte kosten geregeld. De bekostiging bestaat uit verschillende componenten:

1. Een normbedrag van € 100 per dag per gerealiseerde opvangplek in gemeentelijke opvangvoorziening (GOO). Dit betreffen o.a. de kosten die de gemeenten maken voor de opvangvoorzieningen, het leefgeld voor de ontheemden in die voorziening en de uitvoeringskosten. Dit bedrag wordt achteraf eventueel opwaarts bijgesteld op basis van een monitoronderzoek. Basis voor deze vergoeding is de geregistreerde opvangplekken bij het KCIO ;
2. Mocht het onder 1 genoemde bedrag niet toereikend zijn voor de gemeentelijke opvangvoorzieningen, dan kan de gemeente de werkelijke kosten declareren als de oorzaak daarvan ligt in de periode 1 maart 2022 tot en met de inwerkingtreding van deze bekostigingsregeling (1 juni) of in die periode aangevane verplichtingen;
3. Het uitgekeerde leefgeld voor de ontheemden die bij particulieren opgevangen zijn;
4. Een normbedrag voor de verzekeringen en buitengewone kosten en de uitvoeringskosten die gemaakt zijn voor de ontheemden die door particulieren zijn opgevangen. Dit normbedrag wordt achteraf vastgesteld op basis van een monitoronderzoek;
5. Een vergoeding van de werkelijke gemaakte transitiekosten voor opvang ontheemden in de gemeentelijke opvang. Deze vallen niet onder het normbedrag onder 1. Hiertoe moet wel eerst een voorstel aan het Ministerie van JenV worden voorgelegd.

Op dit moment is het financiële beeld nog niet volledig te maken. De verwachting is dat de vergoedingen van het Rijk grotendeels dekkend zal zijn.

Capaciteit

Vanuit het uitgangspunt dat dit extra taken betreft, zou voor deze gehele capaciteit middelen beschikbaar gesteld moeten worden. Op een aantal plekken is dat niet mogelijk of niet wenselijk.

Wij stellen voor om de genoemde middelen in ieder geval ter beschikking te stellen en over de gemeenten te verdelen conform de algemene verdeelsleutel.

Voor de overige taken stellen wij voor dat de impact op de organisatie in beeld wordt gebracht in de te maken keuzes in taken en middelen en separaat aan de colleges voorgelegd. Deze keuzes zijn noodzakelijk om reguliere capaciteit beschikbaar te maken voor de uitvoering van de wettelijke taken tot opvang, daar waar dat met inhuur niet ingevuld kan worden.

Korte termijn impact

Omdat er in de crisisfase direct gehandeld moest worden, zijn ten behoeve daarvan een aantal keuzes al gemaakt waarnaar gehandeld wordt:

- Inzet op primaire proces, wettelijke taken én crisisopvang inclusief registratie. Dit zorgt sinds begin april voor extra druk op de organisatie.
- Waar mogelijk zijn bedrijfsvoeringstaken in proces samengevoegd, hebben een langere doorlooptijd gekregen of zijn naar achteren verschoven. Denk aan het verplaatsen van de RGW en GPTW gesprekken naar het najaar.

- Er zijn extra handen ingezet, ten koste van bestaande taken. Dit leidt tot uitstel van dienstverlening en extra inzet van medewerkers (verlofstuwmeren). Voor de registratie van vluchtelingen zijn medewerkers extra ingezet en is de afhandeling van paspoortaanvragen naar achteren verschoven.
- Er is op een aantal plekken vervanging voor mensen in het primaire proces geregeld.
- Er worden gesprekken met de bestuurders gevoerd over de benodigde inzet voor de Oekraïne-werkzaamheden en de keuzes en consequenties die dit met zich meebrengt op lopende afspraken in de Dienst Verlening Overeenkomsten (DVO's). De betreffende domeinmanager (of eventueel teammanager) initieert het gesprek. Zo is de domeinmanager RO in gesprek met de betreffende portefeuillehouders over de inzet van medewerkers RO en de lopende projecten. Ook op een aantal andere plekken worden deze gesprekken gevoerd worden, bijvoorbeeld t.b.v. de inzet van de werkgroep coördinatoren in de BUCH-brede organisatie en oplopende wachttijden voor producten voor burgers door de inzet van medewerkers Burgerzaken in registratie proces. Dit geldt ook voor de teams binnen Samenleven, die momenteel bezig zijn met het ontwerpen van een proces voor de maandelijks uitkering van het leefgeld voor vluchtelingen (geld voor voedsel, kleding, wonen en overige persoonlijke kosten). Deze regeling geldt nu voor 3 maanden maar zal naar verwachting langer doorlopen. Dit vraagt extra inzet van de consultants, de uitkeringsadministratie en de financiële administratie en van medewerkers Balie/Ontvangst en Burgerzaken.
- Waar inhuurkosten moesten worden gemaakt, is budget ingezet vanuit de budgetten die voor de Coronacrisis beschikbaar zijn gesteld. De verantwoording daarvan wordt opgenomen in onze planning en control-documenten. We stellen voor deze werkwijze te handhaven tot en met het 2^e kwartaal. Met vaststelling van deze bestuursopdracht worden de incidentele middelen voor het 3^e kwartaal en verder geregeld.

Het Rijk heeft toegezegd dat er vanuit het Rijk ook financiering van de gemeentelijke kosten beschikbaar komt. Uitgangspunt is dat gemeenten niet slechter worden door het realiseren van de opvang van de vluchtelingen. Op 3 juni jl. is de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne gepubliceerd. Op basis van deze regeling zullen de financiële gevolgen verder uitgewerkt moeten worden.

Communicatie

Externe communicatie over voorliggende bestuursopdracht is niet van toepassing. Wel zal intern na vaststelling binnen de BUCH werkorganisatie de duurzame werkwijze worden gecommuniceerd en ingeregeld.

Planning

De afgelopen periode lag de focus op het realiseren van de noodopvanglocaties voor 3-6 maanden. Daar komt nu de het realiseren van opvanglocaties voor de middellange termijn (≥6 maanden) bij.

Uitgaande van een positief bestuurlijk besluit over deze bestuursopdracht en de bijbehorende benodigde middelen, wordt het tijdsfad vooralsnog bepaald door:

- de mate en de termijn waarin de benodigde capaciteit beschikbaar komt.
- de beschikbaarheid van voldoende locaties voor opvang
- aannemers om verbouwingen uit te voeren.
- de aanwezigheid van nutsvoorzieningen

De planning van de locaties vereist een toets vooraf op tijdelijke legalisatie en contact met de brandweer en veiligheidsregio over de brandveiligheid. Een concrete planning kan worden

gemaakt nadat het centrale projectteam is gestart en de locaties die nu in beeld zijn, verder zijn onderzocht.

Risico's

- De opvang gaat een langere periode betreffen en daarmee een langdurig effect hebben op de capaciteit, middelen en de vastgestelde beleidsdoelen.
- Onvoldoende commitment op deze centrale aanpak, bestuurders werken buiten de afgesproken organisatie om. Vasthouden aan de afgesproken rolinvullingen en de escalatielijnen is van groot belang. De directie speelt hierin een sleutelrol zowel naar de besturen als naar de organisatie.
- Er worden onvoldoende middelen beschikbaar gesteld en keuzes gemaakt in prioriteiten waar dat nodig is.
- De juiste mens op de juiste plek is voor het succes van groot belang, dit vraagt om een stevige sturing vanuit de ambtelijk opdrachtgevers
- Vacatures kunnen naar verwachting niet op heel korte termijn worden ingevuld. Niet alleen is sprake van de verplichte aanbestedingsprocedures, maar er is schaarste op de markt voor de functies waar extra capaciteit noodzakelijk is (omdat ook andere gemeenten hier tegenaan lopen).
- Het welzijn en de belastbaarheid van het personeel is in het geding en het risico op uitval van medewerkers door een langdurige ongezonde werkdruk is groot.
- De impact van Corona is nog niet opgelost. We hebben nog steeds uitval van medewerkers die zelf Corona hebben.
- Onzekerheid over mogelijke dekking binnen de begroting 2022
- Dekking voor een deel van de kosten vanuit het rijk is aangekondigd, echter er is geen zekerheid over hoogte van de dekking.

Akkoordverklaring

Bestuurlijk opdrachtgever	
Ambtelijk opdrachtgever	
Business controller	
Opdrachtnemer	